

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus

HE 131/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

1 Yleistä

Hallituksen esityksessä Suomen alkoholilakia muutetaan siten, että alkoholijuomien toimittaminen olisi sallittua. Tällä muutoksella Suomen sääntely tulisi lähemmäksi normaalia eurooppalaista käytäntöä. Uudistus korjaisi myös nykyistä epäloogista tilannetta, missä ulkomaiselta toimijalta tehtyjä alkoholin verkko-ostoja voidaan toimittaa, mutta kotimaisille myyjille toimitus ei ole sallittua. Kyselytutkimusten perusteella kansalaisten enemmistö onkin valmis jatkamaan alkoholipolitiikan vastuullista uudistamista. Esimerkiksi vuoden 2022 Suomi Syö -tutkimuksen mukaan 52% suomalaisista suhtautuu mietojen alkoholijuomien kotiinkuljetukseen vähintään pääosin myönteisesti. Tämä on kymmenen prosenttiyksikköä enemmän kuin samassa tutkimuksessa kaksi vuotta aikaisemmin. Samaan aikaan kielteisesti suhtautuvien määrä on pienentynyt 23 prosenttiin 29 prosentista.

Woltin näkemyksen mukaan vastuullinen, hallittu ja teknologian mahdollisuuksia hyödyntävä alkoholijuomien toimituksen malli on asianmukaisesti toteutettavissa. Vastuullinen ja oikein toteutettu toimitusten salliminen ei tarkoita alkoholipolitiikan sosiaalisista ja terveydellisistä tavoitteista tinkimistä. Alkoholin toimitukset ovat mahdollisia ja arkipäiväisiä suurimmassa osassa Woltin yli 30:stä toimintamaasta ja Suomessakin 2,8 prosentin vahvuuteen asti.

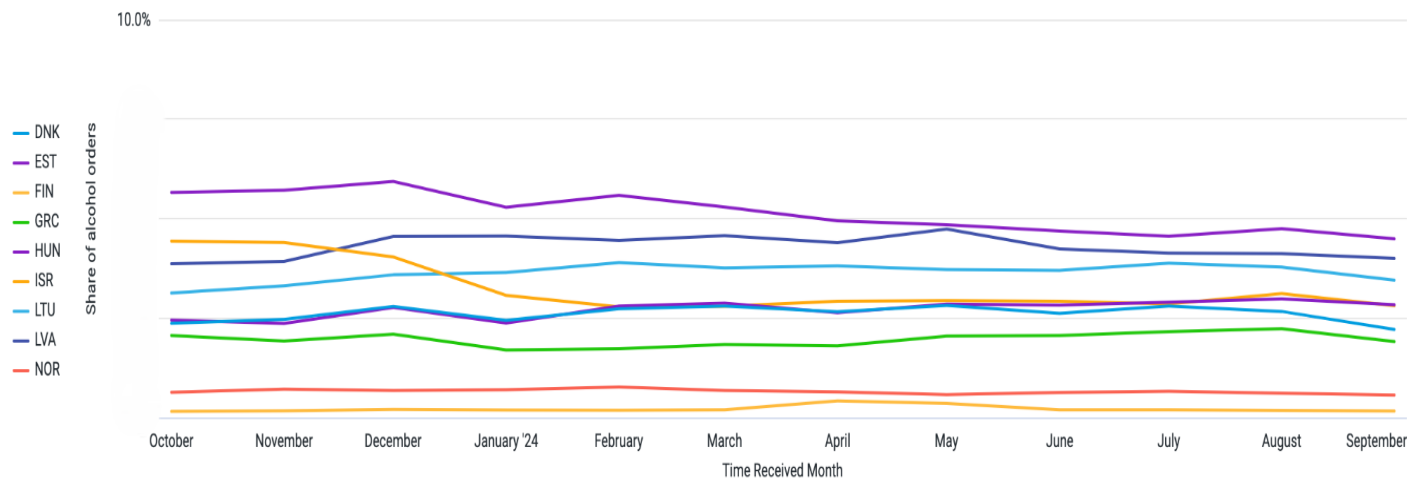
Suurin hyötyjä tässä uudistuksessa on suomalainen kuluttaja, varsinkin pidempien välimatkojen alueilla. Alkoholin toimitusten salliminen lisää kuluttajien alueellista yhdenvertaisuutta. Toimitukset myös työllistävät jakeluketjun eri osissa aiempaa enemmän ihmisiä. Kätevän ja valvotun toimitusmyyntimahdollisuuden luominen siirtää olemassaolevaa kysyntää nykyisestä valvomattomasta ja osittain ns. harmaalla alueella tapahtuvasta alkoholin verkko-ostamisesta säänneltyyn kanavaan ja mm. Suomen verotuksen piiriin. Näillä perusteilla hallituksen esitys on tavoitteiltaan kannatettava.

2 Alkoholin toimitus vertailumaissa

Wolt toimii tällä hetkellä 17 EU-jäsenmaassa ja 15 EU-maassa toimitetaan vähintään keskioluen vahvuisia tuotteita. Vain Suomessa ja Ruotsissa yli 2,8-% tai 3,5-% vahvuisten alkoholijuomien toimittaminen ei ole sallittua. Käytännössä kaikissa maissa edellytetään ikärajavalvontaa, ja useimmissa maissa sitä edellytetään ainakin luovutushetkellä. Ostotapahtuman yhteydessä edellytetään joko asiakkaan iän vahvistamista tai asiakkaan tunnistautumista. Ikärajavalvontaan liittyvää teknistä ja toiminnallista kehitystyötä on täten tehty jo usean vuoden ajan. Yhdessäkään Woltin toimintamaassa alkoholin toimittaminen ei ole luvanvaraista toimintaa, joten Suomi tulee olemaan tässä suhteessa muita tiukemmin säännelty markkina.

Woltin tilauksissa alkoholi ei ole mitenkään erityisen korostunut tuoteryhmä. Alla olevassa kuvassa esitetään alkoholia sisältävien tilausten osuus kaikista tilauksista vertailumaissa. Suomi on mukana kuvassa, koska tällä hetkellä alle 2,8% vahvuisten juomien toimitus on sallittua. Nähdään, että alkoholin osuus tilauksista on vertailumaissa vähäinen.

Woltin toimintamaissa olut on ylivoimaisesti suosituin tilattu alkoholijuoma, myös maissa joissa vahvempien tuotteiden toimitus on sallittua. Suurin osa tilauksista tapahtuu yhdessä ravintolaruoan tilaamisen yhteydessä, parantaen myös ravintoloiden liiketoimintanäkymiä. Alkoholia tilaavat palaavat asiakkaat tilaavat keskimäärin hieman alle kaksi kertaa kuukaudessa alkoholia.

3 Tarkemmat huomiot lakiesitykseen

Yleisesti ottaen hallituksen esitys on harkittu ja kannatettava kokonaisuus. Esitämme valiokunnan kantaan huomioitavaksi seuraavia asioita:

3.1 Toimituskieltopaikoista tarvitaan osoiterekisteri (37 §)

Ehdotuksessa pykälään lisätään momentti alkoholijuomien toimituskieltopaikoista. Toimituskieltopaikkoja on kattava lista, niitä olisivat mm. sosiaali- ja terveydenhuollon palveluyksiköt, varhaiskasvatuksen järjestämispajat ja esi- tai perusopetuksen järjestämispajat. Toimituskieltopaikkojen määrittäminen on sosiaalipoliittisesti ymmärrettävää, mutta käytännössä kieltojen toteutuminen edellyttää **viranomaisen ylläpitämää ajantasaista rekisteriä toimituskielto-osoitteista**. Huomautamme, että esim. joidenkin sosiaalihuollon palveluyksiköiden tunnistaminen toimituskieltopaikoiksi voi olla käytännössä hyvin haastavaa ulkoisten tunnusmerkkien perusteella. Ajantasainen osoiterekisteri olisi paras tapa ratkaista tämä ongelma.

3.2 Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntäminen (58 §): Valokuva toimituspassiin

Suurin osa kuljetus- ja lähettialan työstä on perusluonteeltaan työtä, jossa toimituksia tekevät henkilöt eivät ole suoran ja fyysisen valvonnan alla eivätkä henkilökohtaisesti tekemisissä sen toimijan kanssa, jonka lukuun he tekevät toimituksia. Tämän etätyöluonteeseen vuoksi olisi perusteltua, että alkoholilain tuntemusta osoittavassa

toimituspassissa olisi passin haltijan valokuva. Valokuvallisen toimituspassin tarkastaminen olisi myös helpompaa vähittäismyyjille ja alkoholiyhtiölle sekä viranomaisille mahdollisissa valvontatilanteissa.

3.3 Lupa- ja valvontaviraston perimät maksut (74 ja 75 § ja lain liite)

Esityksen mukaan lupa- ja valvontavirasto perii lain valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun, ja alkoholin toimitusluvan haltijoilta perittäisiin toimituksen valvontamaksu. Lain liitteen kohdan 6 a mukaan valvontamaksun perusmaksu olisi 100 euroa ja 1000 toimituksen jälkeen maksua korotettaisiin 0,1 euroa per toimitus.

Kuten esityksessä todetaan, toteutuvien alkoholikuljetusten lukumäärän ennakoiminen on vaikeaa ja epävarmaa. Näin ollen valvontamaksun kertymä on myös vaikeasti arvioitavissa. Ehdotamme, että jatkovalmistelussa tutkittaisiin mahdollisuutta säätää valvontamaksun suuruudesta lakia alemmalla tasolla, jotta sen muuttaminen jatkossa olisi helppoa eikä edellyttäisi muutoslain säätämistä.

Kuljetusliiketoiminta perustuu suurelta osin mittakaavaan ja mittakaavaetujen hyödyntämiseen. Ehdotettu valvontamaksu vaikuttaa omalta osaltaan toiminnan kannattavuuteen, ja ehdotettu maksun määräytymismalli heikentää mittakaavaetujen hyödyntämistä. Toisaalta maksun sovittaminen toiminnan laajuuteen on ymmärrettävä tavoite. Ehdotamme maksun määräytymiselle kattoa, esimerkiksi: "Toimitusmääräkohtainen valvontamaksu on perusmaksun lisäksi 0,10 euroa toimitukselta vuodessa 1000 kuljetuksen ylittävältä osalta 500.000:een toimitukseen asti." Tällöin vuotuisen valvontamaksun yläraja yhdelle yritykselle olisi 50.000 euroa.